

POSTANOWIENIE

Dnia 12 kwietnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kazimierz Zawada

w sprawie z powództwa M. B.

przeciwko Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Rejonowego w W.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 12 kwietnia 2019 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 12 października 2017 r., sygn. akt I ACa [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i nie obciąża powoda kosztami postępowania kasacyjnego,
- 2) przyznaje radcy prawnemu T.P. od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] kwotę 8300 (osiem tysięcy trzysta) zł powiększoną o należny podatek od towarów i usług tytułem zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Według art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten nie narusza norm Konstytucji i pozostaje w zgodzie z zaleceniami Rady Europy, dopuszczającymi wprowadzanie środków ograniczających dostęp do sądu najwyższego szczebla.

Powód M. B. zarzucił zaskarżonemu wyrokowi Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 12 października 2017 r. naruszenie art. 378 § 1 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c., art. 382 k.p.c. w zw. z art. 391 k.p.c., art. 417 § 1 k.c., art. 361 k.c.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powód uzasadnił wystąpieniem przesłanek, o których mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

W motywach wniosku wskazał na rozbieżności w orzecznictwie co do tego, czy samo prowadzenie postępowania karnego przez okres kilkunastu lat może usprawiedliwiać odpowiedzialność Skarbu Państwa za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej (art. 417 § 1 k.c.).

Powód powołał się także na to, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne: czy w świetle art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c. sąd drugiej instancji może uznać za własne ustalenia sądu pierwszej instancji, gdy powód postawił w apelacji zarzut braku wszechstronnej oceny materiału dowodowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie objęte podstawami kasacyjnymi, doniosłe z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy i nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może się przyczynić do rozwoju prawa. Powołanie się przez skarżącego na takie

zagadnienie wymaga jego sformułowania oraz uzasadnienia występowania w sprawie (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2003 r., II CK 324/03, z dnia 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05, z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, z dnia 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, z dnia 26 września 2005 r., II PK 98/05).

Powołanie się na przyczynę kasacyjną określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że określony przepis prawa nie doczekał się wykładni, mimo że budzi poważne wątpliwości albo że jego niejednolita wykładnia w orzecznictwie wywołuje rozbieżności w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 2015 r., III CSK 59/15, OSNC 2016, nr 2, poz. 29 i z dnia 23 maja 2018 r., I CSK 31/18).

Istotne zagadnienie prawne oraz potrzeba wykładni przepisów nie występują, jeżeli Sąd Najwyższy w pewnej kwestii wyraził pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Trzeba przy tym mieć na względzie, że skarga kasacyjna wnoszona jest w konkretnej sprawie, dlatego przedstawione przez skarżącego zagadnienie musi pozostawać w związku z ustalonym przez sądy *meriti* stanem faktycznym i mieć wpływ na rozstrzygnięcie sprawy.

Przedstawione przez skarżącego zagadnienia nie spełniają wskazanych wymagań. W myśl art. 16 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r., (j.t. Dz.U. 2018.75.) strona, która nie wniosła skargi na przewlekłość postępowania, może dochodzić naprawienia szkody wynikłej z przewlekłości, po prawomocnym zakończeniu postępowania co do istoty sprawy. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że o zakresie odpowiedzialności decyduje, między innymi, rozmiar przewlekłości, charakter uchybień sądu prowadzącego nadmiernie długotrwałe postępowanie, a także inne przesłanki determinujące ocenę w tym zakresie, w tym charakter, stopień zawisłości faktycznej i prawnej sprawy oraz jej znaczenie dla powoda (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2017 r., IV CSK 393/16).

Skuteczne dochodzenie roszczenia uwarunkowane jest wykazaniem przez powoda nie tylko przewlekłości postępowania - do której musiałoby dojść na skutek niezgodnego z prawem działania lub zaniechania przy wykonywaniu władzy

publicznej - ale także szkody, którą poniósł i związku przyczynowego między przewlekłością postępowania a doznaną szkodą (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2017 r., I CSK 45/16; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 maja 2010 r., II CSK 640/09, OSNC-ZD 2011, nr 1, poz. 4; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2017 r., IV CSK 393/16).

Z ustaleń dokonanych w toku instancji, którymi Sąd Najwyższy jest związany (art. 398¹³ § 2 zdanie drugie *in fine* k.p.c.), wynikało, że postępowanie było przewlekłe jedynie w okresie od 6 lipca 2007 r. do 29 stycznia 2008 r. (k. 131), a w pozostałym zakresie zachowanie pozwanego było zgodne z prawem. Istotne dla tej oceny były następujące okoliczności: złożoność postępowania, konieczność przesłuchania znacznej liczby świadków, konieczność skorzystania z zagranicznej pomocy prawnej, choroba jednego z oskarżonych, wielokrotne prośby powoda M. B. o odroczenie postępowania (k. 132).

Zasadniczą przyczyną oddalenia powództwa było zaś stwierdzenie braku związku przyczynowego pomiędzy utratą wynagrodzenia w wysokości dwukrotności rocznych zarobków prezesa zarządu P. a zdarzeniem w postaci przewlekłości postępowania. Należy podkreślić, że powód utracił zarobki prezesa P. z powodu odwołania go z funkcji, które nastąpiło przed wszczęciem postępowania karnego. Nie można zatem uznać, że stwierdzona przewlekłość stanowiła warunek konieczny powstania szkody (*conditio sine qua non*), którego normalnym następstwem był opisany przez skarżącego uszczerbek majątkowy.

Przewidziany w art. 382 k.p.c. obowiązek orzekania sądu drugiej instancji na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym oznacza, że sąd ten musi uwzględnić materiał dowodowy zebrany przez sąd pierwszej instancji, który może uzupełnić o własne ustalenia faktyczne. Jeżeli sąd drugiej instancji nie uzupełnia postępowania dowodowego ani, po rozważeniu zarzutów apelacyjnych, nie znajduje przesłanek do zakwestionowania ustaleń faktycznych orzeczenia pierwszej instancji, może te ustalenia przyjąć za własne (por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2007 r., III CZP 49/07, wyrok Sądu Najwyższego

z dnia 9 lutego 2012 r., III CSK 179/11 i wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2017 r., II CSK 65/17).

Mając to na względzie, Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Podstawę nieobciążenia powoda kosztami zastępstwa procesowego stanowił art. 102 k.p.c.

O zwrocie kosztów pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 22³ ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (jedn. tekst.: Dz.U.2018.2115) oraz § 4 ust. 1 i 3, § 8 pkt 9 i § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (tj.: Dz. U. 2019 r., poz. 68).